‹حیزبی شیوعی عێراق لە بری ئەوەی دۆستی بارزانی بێ، کە پیاوی ئێرانی سەر بە سەنتۆیە، دەبوو وەک ئێمە دۆستی حیزبی بەعس بێ، کە سۆشیالیستە و ئیعترافیشی بە ئەڵمانیای ڕۆژهەڵات کردووە.› ئەمە یەکێ بوو لەو ڕەخنانەی لە کۆتایی سالآنی شەستدا، نەوشیروان مستەفا لە گۆڤاری ڕزگاری دا ئاڕاستەی حشع ی کردبوو. کەواتە ناپاکییش شتێکی ڕێژەییە، دەشێ ئەوی من بە ناپاکیی تێ دەگەم، کەسێکی دیکە بە نیشتمانپەروەریی لە قەڵەم بدات.

چونکە ‹پ د ک› و ‹ی ن ک› دوو باڵی یەک بزووتنەوەی نەتەوایەتین، ‹زۆرن ئەوانەی ئەو دوو لایەنە بە نەتەوەیی نازانن، بەڵام من یەکێک نیم لەوانە،› ناپاکیی لەم حاڵەتەدا، هاوکاریکردنە لەگەڵ دوژمنی داگیرکەردا. دوژمنی داگیرکەر هەر ڕژێمی عێراق نییە، ڕژێمەکانی سوریا، تورکیا و ئێرانیشە.

ناپاکیی مەزنی نەتەوایەتی لە باشووری کوردستان لە ٣١ی ئابی ١٩٩٦ەوە دەست پێ ناکا، بەڵکو لای کەم لە ناوەڕاستی سالآنی شەستەوە بووە بە بەشێکی گرنگ لە کلتووری بزووتنەوەی نەتەوایەتی. من لە نیوەی دووەمی سالآنی شەستدا بە چاوی خۆم سەرانی ‹یەکێتی›م دیوە، بە سواری تانکی ڕژێمی عێراق بەرەو کاولکردنی گوندەکانی شارباژێڕ بە ڕێ کەوتوون. نامەی وەزیری جەنگی عێراقم دیوە کە لە ناخی دڵییەوە سوپاسی گەرمی ئەو باڵەی بزووتنەوەی کوردایەتی دەکا، کە هاوسەنگەری عێراق بوون و زەبری کوشندەیان لە باڵی بارزانی وەشاند بوو.

ئەوی لە ٣١ی ئابی ٩٦دا ڕوویدا، هەر درێژەپێدانی ئەو ستراتیژە دێرینە بوو، شتێکی نوێ نەبوو، مەگەر تەنیا لای جەلال تاڵەبانی کوتوپڕی بوو بێ، ئاخر ئەو هەرگیز لەو جۆرە لووتانەی نەبووە، کە بۆنی مەترسیی پێش ڕوودانی دەکەن.

نەوشیروان مستەفا لە دوا ڕۆژی دوا مانگی ساڵی ١٩٦٩دا دەنووسێ: ‹بزووتنەوە بە کرێ گیراوەکەی مەلا مستەفا تا دێت لە چارەنووسی ڕەش و تاریکی نزیک دەبێتەوە.›(١) کەچی سێ مانگ بەسەر ئەو ‹پێشبینی›یەدا ڕانەبورد، بارزانی ئەوانی کرد بە پەندی زەمانە. وەک چۆن کەشناس ‹مێترۆلۆگ› دەزانێ سبەینێ باران دەبارێ یان بەفر، هەتاو دەبێ یان هەور، دەبێ سەرکردەیش پێشبینی ڕووداوەکان بکا، نەک پرخەی گوێی گای ، دراوسێش هەراسان بکا.

مێژوو لە بیری نەچۆتەوە کە لە سەردەمی بارزانیی باوکیشدا، سەرانی بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردی ‹دیوی ئێران› لە کوردستانی ‹دیوی عێراق› تیرۆر دەکران و تەرمیان دەدرایەوە دەست ڕژێمی شا، تا بە شاراندا بیانگێڕێ و لووتی

KOÇER www.dengekurd.com

خەڵکی کوردیان پێ بشکێنێ. ئەم ڕۆڵە ئێستا ‹پ د ک› نایگێڕێ، چونکە ‹ی ن ک› و ‹پ ک ک› لەم بوارەدا پشتی ئەویان لە زەوی داوە.

هەر لێرەدا پێم باشە ئەوەیش بڵێمەوە، کە کاتی خۆی بۆیە لە ‹ح ش ع› کشامەوە چونکە هاوپەیمانی ڕژێمی داگیرکەری بەغدا بوو. ئەوسا و ئێستایش پێم وایە حیزبی کرێکاران نەک هەر دەبێ لە کێشەی نێوان گەلانی سەردەست و بندەستدا، لایەنی گەلانی ژێردەست بگرێ، بەڵکو دەبێ هەوڵ بدا جڵەوی ئەسپی بزووتنەوەی ڕزگاریی نیشتمانیشی بە دەستەوە بێ، بەڵام زۆرن ئەوانەی کاتێ ‹ح ش ع› هاوپەیمانی یان ڕاستتر کلکی بەعس بوو، بە دڵ و بە گیان لە گەڵی بوون، کەچی کە لەو هەڵوێستەی کە ناپاکیی چینایەتی بوو، پاشگەزبووەوە و بانگی مافی بڕیاردانی چارەنووسی بۆ گەلی کوردستان دا، لێی کشانەوە. ئەو عێراقچییە توندڕەوانەی جاران، ئێستا کوردستانچی توندڕەون. توندڕەوان ڕاست بن یان چەپ، پۆشاکی کۆمۆنیستانە بپۆشن، یان هی نەتەوەییانە، هەر ئاو بە هەمان ئاشدا دەکەن، ئاشی داگیرکەرانی کوردستان.

گەرچی لەسەر وەختی ڕوودانی ناپاکییەکاندا، چ ٣٠ی تەمموزی ٩٦ کە چەکدارانی ‹ی ن ک› لە باشماخەوە تا کۆیە پێش پاسداران کەوتن، چ ئەو کاتانەیشی ‹پ د ک› پێش لەشکری عێراق و دواتر هی تورکیایش کەوت و سەبارەت بەو قەسابخانانەیش یەکێتی بۆ کوردی ڕۆژهەڵاتی سازکردوون، بە ساتیر و بە شێوەی دیکەیش هەڵوێستم نواندووە، بەڵام لە مێژە پێم وایە کاتی ڕەخنەگرتن لەو دوو لایەنە ‹بەش بە حاڵی خۆم› بەسەر چووە، چونکە ڕاستییەکەی بە درێژایی ژیانم ڕۆژێ ئومێدم بەو دوو لایەنە نەبووە تا لەم دواییەدا لێیان نائومێد بووبێتم. ‹پ د ک› لای من هەرگیز شەراب نەبووە، تا لە ٣١ی ئابدا بوو بێ بە سرکە، لای من ئەویش وەک یەکێتی هەر لە سەرەتاوە سرکە بووە.(٢) من خەو بە باشوورێکی بێ بەعسی، ئیسلامی، یەکێتی، پارتی و پ ک کەوە دەبینم.

وەک چۆن ٣١ی ئابی ٩٦ سەرەتای پێش لەشکری عێراق کەوتن نەبوو، هەروایش ١٤ی ئایاری ٩٧ سەرەتای پێش سوپای تورکیا کەوتن نەبوو، چونکە لە پاییزی ١٩٩٢یشدا ‹ینک› و ‹پدک› بۆ لێدانی ‹پکک› پێش جەندرمەی تورک کەوتن. لە ‹پاشای عەرشی کەلاوە›دا کاتی خۆی باسی ئەو ناپاکییەشم کرد، ئەگەرچی ئەو سەردەمە ڕەخنەگرتن لە حوکومەتە ساواکەی هەرێم، لە خانەی کوفردا بوو.

کە یەکێتی تا ئێستا بە تەنیا پێش سوپای تورک نەکەوتووە، لە کوردستانی بوونییەوە نییە، بەڵکو جوگرافیا یارمەتی نادات، ئەگەرنا لە پارتی خراپتری بە ‹پ ک ک› دەکرد و بە هەرزانتریش. نامەی جەلال تاڵەبانیم بە خەتی خۆی دیوە کە داوا لە تورکیا دەکات، متمانەی پێ بکەن و بۆ قەلاچۆکردنی ‹پ ک ک› سوود لە

KOÇER www.dengekurd.com

توانای وەربگرن. ‹پکک› یش وەنەبێ پەرێزی هێندە خاوێن بێ، بەڵکو لە بواری دەست لەگەڵ داگیرکەران تێکەڵکردندا، ‹سوریا، ئێران و عێراق› بە چەقالەیەک پێشی پارتی و یەکێتییە قەزوانخۆرەکانی دایەوە. بزووتنەوەی چەکداری لە کوردستان، بە چاو پۆشین لە سەرچاوەکەی، یان دەڕژێتە سەر گۆمی ناپاکی، یان وشک دەکا، یان هەردووکیان.

‹هەر نووسینێ دژی دەسەڵات نەبێ، بێ مانایە، تێ ناگەم چۆن هەندێ کەس خۆیان بە نووسەر و شاعیر دەزانن و بە باڵای دەسەڵاتدارانیشدا هەڵدەڵێن.›(٣) ئەوی ستایشی جەللادان بکا و لایەنی ناپاکان بگرێ، ئەوە جنێو بە قوربانییەکان دەدا، ئەو کەسە با بە خەیاڵی خۆی لایشی وابێ، سواری ئەسپی نوێترین شەپۆلی ئەدەبیی بووە، بەڵام هەر کۆنەپارێزە. ئەوە شتێکی چاوەڕوانکراوە کە سەددام حوسێن لە شێوەنی ‹بکوژی› لۆرکادا بنووسێ: ‹فرانکۆ یەکێ بوو لە شاسوارەکانی ئەم سەردەمە.›(٤) بەڵام ئەوە نائاساییە شاعیرێک ستایشی ئەو لایەنە ناپاکە بکات، کە دەستی بە خوێنی ئەبوبەکر عەلیی شاعیر سوورە. شێرکۆ بێکەس، کەمال میراودەلی و ڕەفیق سابیر ئەگەر بەرژەوەندیی تایبەتییان لەبەر چاو نەگرتبا، بەشدارییان لە چەسپاندنی کولتووری ناپاکیدا نەدەکرد و لە کێشەی نێوان دەسەڵاتدارانی جەللاد و نووسەرانی قوربانیشدا، سەنگەری جەللادانیان هەڵنەدەبژارد.

دوو ساڵێ لەمەوبەر ساتیرێکم بە ناونیشانی ‹جیاوازی› بۆ کەمال میراودەلی فاکس کرد، تێیدا ڕەخنەم لە یەکێتی و پارتی گرتبوو، ناوبراو لە ‹هەتاو›دا، تەنیا ئەو کۆپلەیەی لێ بڵاوکردەوە کە دژی بنەماڵەی بارزانی بوو، زانیم ئەو بەشەی نانێکی بۆ ئەو بە نێوچاوانەوە بووە، منیش چونکە هەرگیز لەگەڵ نانبڕینی کەسدا نیم، لێی بێ دەنگ بووم. بە هیوام لە بڵاوکردنەوەی بۆچوونەکانمدا ‹کۆنتراکت› یش وەک هەتاوم لەگەڵ نەکا.

1998. 07. 03

(١) لە شیری هەتا پیری، سەعد عەبدوڵڵا ل٦٨ چ. ڕۆشنبیری ١٩٩٨ هەولێر.

(٢) سوودم لە قسەیەکی هێرمان هێسە وەرگرتووە.

(٣) الروح الحیه ـ جیل الستینات فی العراق، فاضل العزاوی ص ٢٢٠ دار المدی ١٩٩٧ دمشق.

(٤) هەمان سەرچاوە ل ٢٤٨

KOÇER www.dengekurd.com